

1821 Fra Værnesplassene på Stjørdal

Etter hvert som flere og flere små plasser og tomter ble utskilt fra Værnes Hovedgård, ble mange av disse benevnt i dagliglivet ut i fra særtrekk eller enkeltpersoner som bebodde de små brukene. Det ble *Ør-rommet*, *Enkj-yंबर-rommet*, *Rønning-rommet*, *Krik-rommet*, *Per Eistinså-rommet* og lignende. La oss se på noen av de som fant sine hjem der ute på Værnessletta.

En av disse var Peder Tellefsen Hembresdalen, sønn til Tellef Hembresdalen, fra en plass under Øvre Hembre i Hegra. For han og hans familie skulle det dessverre ikke gå så bra her i livet. Peder gifter seg den 1.juni 1821 med Anne Rødde fra Lånke, og deres livsforsikring, Ingeborg - melder sin ankomst samme året. Odelsgutten Nils blir så født i oktober 1826. Fremtiden så ikke så verst ut for familien på Værnesplass W, senere kalt *Enkj-Yंबर-rommet* (etter kone nr.2). Denne Værnesplassen ble senere verkstedbygningen til Trøndelag Flyveavdeling, og lå i området hvor dagens militære terminal ligger (gamletårnet på Værnes).

Peder hadde en sikker og god jobb, som båtfører. Men som så mange andre familier på den tiden skulle de heller ikke gå fri, men bli innhentet av flere tragedier. Mor Anne dør fra familien den 23.november i 1838. Og som om ikke det var nok, så dør dattera, Ingeborg – 5 dager senere. Mor og datter ble gravlagt samme dag. Nervefeberen raste hardt, likeledes kopper.

To år senere drukner Peder på Stjørdalsfjorden sammen med sin sønn på 12 år. Tilbake sitter så nevnte Nils på 14 år. Han mistet altså sine foreldre og to av sine søsken i løpet av 2 år. En skal ikke ha stor fantasi for å forstå at dette måtte gå sterkt innpå tenåringen, selv om han nok ikke var alene om å oppleve slikt, en form for felles skjebne - felles trøst. Døden var en hyppig gjest også hos ungdommet i de dager. Faren hadde giftet seg på nytt i oktober 1839, og Nils bodde nå sammen med sin stemor og stesøster på ett år. Likevel er det mye som tyder på at unge Nils fikk varige men. Han vokste seg til en riktig kraftkar, visstnok hele 74 tommer høy (nærmere 2 m) – hvilket var uvanlig på den tiden. Og kreftene var nok proporsjonale med lengden. Han kom dessverre lett i krangel. Mens han jobbet en stund i Trondheim, kom han i slagsmål og slo en mann så hardt at han døde. For dette fikk Nils 4 års straffarbeide.

Noen år senere flytter ekteparet Hågen Larsen Husbymarken og Beret Martha Andersdatter Græsli inn på Værnesplass W. Denne Beret Marta skulle bli en av de første, kanskje den aller første, mormoner i Stjørdal. Hun lot seg døpe i Stjørdalselva øst for Sandfærhus. Dette skjedde før 1875. Da hadde hun blitt enke, og livnærte seg ved å lage kaffetilsetninger. Sammen med andre fra Stjørdal utvandret hun til mormonerstaten Utah i USA hvor hun døde. Stjørdalingen John Aalberg, som var løype- og arenasjef på Soldier Hallow i Salt Lake City for kort tid tilbake, var kanskje ikke den eneste ”stjørdalingen” med innflytelse under OL.

På Rønning-rommet, Værnesplass X, bodde Anders Olsen Hembresrønning. Han ble døpt i Hegra i mai 1791. I april 1821 gifter han seg med Gudlaug Larsdatter Hellesleiret. Vi vet at hun ble enke i 1855, og døde 1.august 1877 som legdsfattig på Minde. Dette rimer dårlig med følgende. Gudlaug og Anders var nemlig i sin tid kjente for å være de mest velstående på Værnesmoen. Det var gode hus, og jorda ble drevet svært bra. Og familien var de første på Værnesmoen som hadde gris, hvilket var svært uvanlig på den tiden. Som liten gutt – en sommerdag i 1800 - hadde Anders en merkelig opplevelse. Han så tre hester som sprang seg utfor Holmshammeren og slo seg i hjel. Det er meget sjelden – for ikke å si nesten aldri – at

hester springer seg utfor stup. Men forklaringen skal visstnok ligge i ei merr som ble forfulgt av en ilter hingst, med en "blind" unghest på slep.

